

آذربایجان دیلی نین تاریخی
پروفیسور غضنفر کاظموفون اثریندن نمونه لر

حاضیرلایان: حمید دادیزاده (تبریزی)

اینسان مدنیتین یئر کوره سینده تصویر ائنده، و یا خود چئشیتلی میللتلرین وارلیقینین تاریخیندن سوز آچاندا، بیرینجی گرچکلیک هر جمعیتین دیلی حساب اولونور. اینسان شناسلیقین پرنسیپلرینه گوره، دیل اینسان تمدنون تاریخلر بویو سوزچوسی اولموشدیر. آنا دیلی دنمک میللتلری مختلف عائله لره بولوب، اونلارا میلیتچیلیق کیفیتینی باغشلیر. میللتلر دیلدن توره نن اثرلره مدنیت تاریخین یارادیب و زنگین لشدیریرلر. دیلین تاریخ بویو حیاتی دنمک مدنیت تاریخی سانلییر. دیل بیر زلال چشمه یه اوخشور که آخدیجا بشریت باغین سوواریب، قرینه لری گنریده قویوب، بو گونه دک یاشیبیدیر. دیلین یاشی اینسانین یاشی دیر. آنا دیلی هر میلته بیر میلی ذوق و میلی استتیک یارادیر. بو دیله یارانان، خالقین ذوقوندا یارانان اثرلره، او میللتین وارلیقی، حیاتی، دها دوغروسو کیملیکی حک اولوب. آذربایجان میللتی نین تاریخی ده آذربایجان تورک کوکلی دیلینده یارانان اثرلره تبیین اولابیلر. بو دیلین یازیلی و شفاهی ادبیاتیندا بویوک گنجینه لر وار. بو زنگین اینسان یارادیجیلیقلاری آذربایجان میللتینه بیر رنال کاراکتر، دیری بیر تاریخ باغیشلیر. اونون میلیتچیلیق ظرفیتلرین آیدین لشدیریر. بو یازیلار انلجی کیمی دنیا خریطه سینده دولانیر، آذربایجان میللتین باشقا نولکه لره تائیدیریر. یونی فیکیرلری، دوغولاری و اینسان یارادیجیلیقلارینی معرفی اندیر. فیکیرلر بیر لری ایله گوروشور، سونرا میللتلر بو اثرلره تائیش اولوب، اونلارینان کونتاکت قورورلار. باشقا سوزله دنسم، دنیا مدنیتین دیل یارادیجیلیقلاری و فیکیرلردن توره نن اثرلر ایره لیه سورورلر. میثال اوچون دده قورقت داستانلاری بیر نمونه دیر. استاد دوقتور فرزانه یننی یازیسیندا ده ده قورت شناسلیق تاریخین دنیا اوزه رینده آچیقلایب و گنیش انفورماسیا و نریبلر.

هر میللتین دیلی او میللتین فیکیر آیناسی دیر. ادبی – بدعی ژانرلار بو دیلی ایله یارادیلر. انله اونا گوره هر میللتی یئر اوزوندن محو اتمک اوچون، یالنیز او میللتین دیلینی اونلارین دیندن آماغی ایله ممکن اولور. بو گونلر آذربایجان خالق شاه رژیمین 26 آذر 1945 ده تورکی کیتابلاری یاندریماسین بیر تاریخی ژنوساید آدلاندیریب، مختلف شهرلره تدبیرلر

کنچیردیبلر. بو گون، گوندن گونه پارلایان آذربایجان یارادیجیلیقی بو فیکیری مئیدانا چیخادیر که دیل مدنییتین اولدوزودور.بو اولدوز پارلایاجاق . باسقیلار و دهشتلی آسیمیلیا پلانلاری ، استبداد یا خود استعمار طرفیندن یارانان مدهش نقشه لر، میلی اوپانیشین اونونده دایانا بیلیمجکدیر.

بو گون دونیاده میلی اوپانیش دالغاسی میللتلری اوز وارلیقلارینا دوغری چاغیریر، اونلارا یئنی بیر پرستیژ، دیری بیر کاراکتر باغیشلیر. بوردا دیلچیلر چالیشیر اونودولموش دیللی تانیتدیریب، اونلارین ریشه لریندن سوز آچیلار. تورک دیلی میللتلر بو گون بو دالغایا قوشوب، ایراندا میلیونلار آذربایجانلی، بیر اسکی مدنیتة مالیک اولدوغونا گوره، اوز دیلینه صاحب چیخماقا چالیشیر، اوزونه قایدیر. آذربایجان دیلی هاردان گلیب؟ بو دیل که میلیونلار اینسان تبریزده و دیگر تورکی دیلی اراضیلرده دانیشیلیر، هانسی دیل عائله سیندن آسیلیدیر؟ ایران آذربایجانیدا تورکی دیلین تاریخی ، کوچمیشی، استروکتوری هاردان ریشه تاپیر؟ بو ساحه ده چنشیتلی نظرلر و فرضیه لر آکادمیک دایره لرینده مطرح اولور. دیلچیلر و آراشدیریجیلر بو گنیش علمی منیداندا چوخ درین ایشلر گورموش، آذربایجان تورکی دیلینین تاریخین و ادبی واریقین گوستریلر. بوردا من پروفیسور کاظیموفدان دیل حقیقده سوز آچیب، اونون یازیسیندان سیزه پارچالار نقل اندیره م.

ایران ، روس، آروپا و بیر سیرا آذربایجان دیلچی و تاریخچیلری نین یازدیقلارینا گوره، آذربایجان اراضیلارینده تورک طایفالاری بیزیم انرانین اوللرینده ن گورونمه یه باشلامیش ، آذربایجان خالق و اونون دیلی 4-نجی عصرده سالجوقلارین، 13-نجی عصرده مونقول لارین جنوبی قفقازا گلیشی ایله تشکول تاپمیش، آذربایجان دیلی 16-18-نجی عصرلره قدر آنادولی تورکلری نین دیلیندن فرقی لنمه میشدیر. بو فیکرین آرخاسیندا غیر علمی و غرضلی بیر کونسپسیا دورور. باشقا نیترال موناسیبتلرده عالیملرین آذربایجان خالق نین تاریخینده سون درجه ده سطحی یاناشدیرقلارینی گوستریر. هر ایکی حالا آذربایجان دیلی نین منشا ینی تحریف اندیر، آذربایجان خالق نین، آذربایجان دیلی و دولتچیلیقی تاریخینین دوزگون اویرنیلمه سی ایشینه انگل توره دیر. خالقین باشینی چوره ک و قارا باغ دردی ایله قاریشیق اولدوغوندان ایستفاده اندن بعضی قلم صاحیبیلری اونون شانلی تاریخین باشقاسینین آدینا یازیر، دیلی نی کوکوندن قویاردیب "قفقاز دیلی"، "ایران دیلی" دئییه بوغازینا یابانجی دیل سوخماقا چالیشیر.

تاریخی گرچکلیکه ضد اولان بو کونسپسیا ساییز یالنیش مددعالار دوغورور، بشر تاریخی نین ساختالاشدیریلماسینا، ائتیک منسوبیت مسئله لرینین سیاسی کونیانکتورالار اساسیندا "معین" اندیلمه سینه سبب اولور.

تاریخی حقیقتین تحریفی بشرین علمی شکیلده معین اندیلمیش اینکیشاف یولونون تحریفندن باشلایور. اویدورما کونسپسیا یا گوره، تورکلرین ایلکین بنشیی مرکزی آسیا اولموش، تورکلر آلتایدا دوغولموش، آلتایدا آرتیب چوخالمیش، اوروپا اراضی لارینا، جنوبی قفقازا و اون آسیایا اورادان یایلمیشلار. بوتون یالنیش موددعالار بورادان باشلایر. بو کونسپسیانین طرفدارلاری هند و اوروپالیلارین و سامی طایفالارینین یاشیدی اولان تورکلری جاوانلاشدیرماق، " گنج خلقلر" سیراسیندا داخل انتمک اوچون دریدن- قانیخدان چیخیرلار. گویا تورکلرین تاریخی هونلاردان باشلایر-هونلاردان او طرفه :تورک" تورک آنلیسشی یوخدور و سایره.

آرخنولوژی و تاریخی ماتریاللار اولو دیلین (ایلک بشر دیلی نین) هارادا میدانا چیخدیغینی، دیل عائله لرینه هارادا تجرید اولدوغونو، ایلکین میقراسیالارین نه زامان و هارادا باشلادیغینی اویرنمک اوچون اساسلی ماتریال ونردیکی حالدا تاریخچیلرین یونو باشقا سمته دوشموشدور. آرخنولوژی مدنیت چوخدان ثبوت انتمیشدیر کی، بشر سیویلی زیاسی و عمومیتله هر شیئی ، او جمله دن معاصر اینسان تیبیین اساس علامتی دیلین تشککولو، دایالکت پارچالانمالاری و ایلکین میقراسیالار بورادان_اون آسیادان باشلامیشدیر.باشقا جور دنسه ک ، بشرین اینکیشاف یولو ایلکین میقراسیالارین یونونون شرقدن غربه دگیل، غربدان شرقه اولدوغونو، کیممنزلرین، ساکالارین، اسکیف لرین، هونلارین غربه حرکتی نین اونلارین نجه مین ایل سونرا کی گنری میقراسیاسینی گوستریر.

کنچن اون ایللیک لرده ان مهم پروبلیم، اوچ-بیر مین ایللیکلده "اون آسیادا تورک وارلیقی نین ثبوت اولموشدور. نوتو و آیدین منتلر الدهه اندیلمه سه ده، میخی یازیتردا موحافیظه اولونموش کلی میقداردا انتونیم، توپونیم و آنتروپونیملرین تحلیلی آذربایجان ابوریجنلرین تورک دیلی اولدوغونی ثبوت انتمیشدیر.

هله کنچن عصرین 70-80-نجی ایللرینده "او. سلیمانف، ت. هاجریف، آممدف، و باشقالاری تاریخی اسپکتده سومر-تورک لکزیک آراشدیرمالارینی آپارماقلا علمی ایجتیماعیت آراسیندا آذربایجان تورک دیلی نین قدیملیگینه بویوک مارق یارادیلار. شرق تاریخنین

اويرنيلمه سينده بويوك خيدمتلري اولان ي.ب. يوسفوف سونراكي دوره لرده بوتون موقاومتلري قراراق بويوك جسارتله آذربايجان تورک تاريخينين حقيقي منظره سيني ياراتدى.(آذربايجان تاريخى-1994) اونون ياراديجيليقى 3 مين ايلليگين اوللريندن، "آراتتا دوروندن بويانا نولکه ميزين اراضيلارينده تورک انتنوسلارينين، تورک دولتچيليكينين، تورک طايفا ديئلرينين تاريخى رولونو آشکارا چيخارماق باخيميندان زنگين علمى-نظري بيليك وئرير.قديم شرق ديئلرينه ياخشى بلد اولان ي.ب.ي.سفوو آذربايجان خالقى نين تاريخيني ساختالاشديران کونسپسيانين گوجلۇ موحافيزله چيلريندن اوزون آختاريشلار پروسئسينده خالقيميزين تاريخى اينکيشاف يولونو دوزگون ايشيقلانديران و آکادميک "آذربايجان تاريخى نين(1998) اويدورما کونسپسياسيني اوللجه دن اوچوروب-داغيدان حقيقي علمى تاريخ ياراتدى. بو تاريخ اوز کرچکليگى ايله اوخوجودا وطن پرورليک دويعولارى يارادير، خالقا اونون کنچميشيني سنوديرير. تقريبن آينى واقدا آينى دويعو و دوشونجه لرله منيدانا چيخان ک.ا.عيبولله يف انتيمولوژى آراشديرمالارنين زنگيت ليگى ايله ي.ب. يوسفوفون آشکارا چيخارديقى علمى حقيقتى تام معناسى ايله فاکتلاشديرميش اولدو.